

Information om FINNSAM

Postgironr Sverige 646 27 77-1
Postgironr Norge 0826 0282 663

Kassör och adresslista:

Tor Eriksson, Lövstagatan 20, 703 56 ÖREBRO
Tel: (0)19-12 08 84, (0)580-300 15 (sommar)

Hemsidesansvarig:

Christer Nilsson, Bäckeboatan 13 C, 654 65 KARLSTAD
Tel: (0)54-21 60 22 (e-post: christer.nilsson@karlstad.se)

Svedjefinska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, 771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60 (e-post: lars-olof.herou@mailbox.swipnet.se)

Ledningsgrupp 1997/98

Mellannorrland (s-k) Maud Wedin, Tidénsvägen 7, S-792 37 MORA
Tel: (0)250-719 98 (maud.wedin@mora.mail.telia.com)

Gävle-Dala Maths Östberg, Östra Kyrkbyn 41, S-822 91 ALFTA
Tel: (0)271-101 68

Bergslagen K-G Johansson, Saxhyttan 3619, 712 94 GRYTHYTTAN
Tel: (0)591-193 20

Orsa Finnmark Berit Ohlsson, Lugnevägen 8, S-660 60 MOLKOM
Tel: (0)553-109 61

Tiveden Lena Gribing, Anderstorp, S-695 94 FINNERÖDJA
Tel: (0)584-202 86. Fax: (0)584-200 09

Värmland Arne Vannevik, Box 207, S-685 25 TORSBY
Tel: (0)560-712 84 (a.vannevik@tordata.se)

Grue Birger Nesholen, Gruetunet Museum, N2260 KIRKENÄR
Tel: 629-4373 15 (gruetunet.museum@east.no)

Åsnes/Törberg Rolf Rønning, N-2433 HERADSBYGD
Tel: 624-165 67

FINNSAM INFORMATION

Årgång 4 Nr 2 - juni 1998

Sommar..... är numera synonymt med finnbygdsaktiviteter. Man kan nog i stort sett fylla sin semester med att besöka finnskogsmuseum, festivaler, jubileer, hemvändardagar och festdagar runt om i våra finnbygder. Ha därför en riktigt skön finnbygdssommar och glöm inte att redan nu planera in höstens konferens i Nyskoga 25-27 september

Juni 1998 Maud Wedin

Detta nummer innehåller:

- * Rapport från FINNSAM:s vårkonferens i Tiveden 8-10 maj 1998
- * Blänkare om höstkonferensen i Nyskoga + Hantverksdag i Fågelsjö
- * Sommarkurs "Svedjefinnarnas språk och kultur" + Estlandsresa
- * Minnesanteckningar från FINNSAM-konferensens vårmöte
- * Savolax - Svedjerök, sommar-teater på Loses, Bollnäs Finnskog
- * Finnkulturfestivalen, Torsby Finnkulturcentrum
- * Information om 400-jubiléet 1998 av finninvandringen till Mottiland
- * Finnskogsmuseet + Östra Finnbygdens sommarprogram
- * Lars-Olof Herous svedjefinska bibliografi + Finnskogdagene
- * FINNSAM:s forskarkatalog och litteraturlista
- * Utflyktsmål på Finnskogen i Norge, Värmland, Dalarna och Västmanland sommaren 1998
- * Info om FINNSAM 1998

FINNSAM-konferensen våren 1998 i Finnerödja

Av Tor Eriksson, Örebro

Fredagen den 8 maj

Efter månader av administrativt knep och knåp satte jag mig på tåget till Laxå. Jag skulle återvända hem till min barndomstrakt. Det var här jag växte upp i bruks- och stationssamhället Laxå. Pappa var järnhandlare, mamma lågstadielärare. På 1960-talet var Laxå ren idyllen: ett litet samhälle med många barnvänliga miljöer. Omgivningarna bjöd på flera sjöar lämpliga för badutflykter. Från Laxå har jag många vackra minnen gömda i mitt inre.

Lena Gribing från Finnerödja Hembygdsförening mötte mig vid tåget i Laxå. Vi åkte sedan mot Finnerödja vid sjön Skagern. Tillsammans med Sten Blom åkte vi vidare till Grönlid för att hämta midsommarråg. Sten Blom har odlat sådan här råg i knappt tio år. Han köpte utsäde av en jägare i trakten. Jägarna odlar rågen för att rådjuren skall ha något att äta på vintern. Rågfröna sätts ut vid midsommartid det ena året och säden blir inte mogen förrän hösten året därpå. Midsommarråg är samma sak som svedjeråg, men midsommarrågen odlas i Tiveden som vanlig åkerråg.

Jag fick sedan skjuts till Sandbäcken, där Finnerödja Vandrarhem ligger. Barbro och Olle Bergman hälsade mig välkommen. Jag inkvarterade mig på rummet och gick sedan ut och satte mig i trädgården. En höna kom fram och hälsade. Så småningom började FINNSAM-folket att droppa in en efter en. Middag intogs och så blev det dags för en kvällsutflykt. Det blåste friskt men solen lyste till vår belåtenhet.

En grupp från Finnerödja Hembygdsförening lotsade oss runt i bygden. Turen inleddes vid Kvarntorp som togs upp av Anders finne 1594. Här betraktade vi en bäckdäld, där en kvarn har legat. Sedan rullade bilarna vidare mot Eriksbacken. Finnerödja Hembygdsföre-

rande program med Dan Andersson-anknytning på flera platser i Grangärde Finnmark. Information: 0240-861 03, kultursekreteraren.

Luossa-stugan, Skattlösberg: Öppen 15 maj - 31 augusti dagligen kl. 11-17. Entré 25:-. Information: tel. 0240-86 050. Vid besök av större grupper sker bokning via Ludvika turistbyrå, tel. 0240-860 50.

Finngammelgården, Skattlösberg: Öppen 22 juni - 27 juli söndagar kl. 13 - 15.

Finngården Rikkenstorp, Grängesberg: Pörtet samt 30 km vandringssleder - Dan Anderssons finnstigar - utgående från pörtet. Öppet söndagar 1 maj till 1 sept. samt annan tid efter överenskommelse. Information: Tel. 0240-66 23 51.

VÄSTMANLAND

Finnstigen, Bredsjö: Finnstigen vid Bredsjögården, Bredsjö. Längs den 2,5 km långa Finnstigen uppför teatergrupper från de finska föreningarna i Bergslagen varje sommar en dramatiserad berättelse om de första finnarnas ankomst till trakten 1594 och deras etablering under 1600-talet. Under 1992 utökades byggnadsbeståndet vid Finnstigen med en parstuga som innehåller rökstuga och svenskstuga. I anslutning till parstugan byggdes också de ekonomibyggnader som tillhör en finngård. Här visas nu ”tredje steget” i svedjefinnarnas etablering i Bergslagen. Det är Stiftelsen Finnkultur i Hällefors, bildad 1984, som står bakom uppbyggnaden av Finnstigen i Bredsjö. Information: Turistbyrå tel. 0591-120 01.

Reservation för eventuella sena ändringar i program och öppettider.

Gräsmarks hembygdsgård: Rökstuga, bruksföremål, unikt fotoarkiv mm. Information: Sunne Turistbyrå, tel. 0565-135 30 eller 0565 - 401 79.

Långnäs hemman, Gräsmark: 13 juni torpvandring. Samling 11.00 vid Kvarna. 7 juli ”slätteröl” vid Kvarna 10.00 8 augusti ”Finnkulturdag”. Samling vid Stranna (badplatsen i Timbonäs) kl. 11.00. Kort vandring vid Popetorp. Föredrag av Eva Myrdal-Runebjer om skogens historia mm.

Den som är intresserad av finska rökstugor i Värmland och andra byggnader och föremål från den svedjefinska kulturen kan också se sådana på hembygdsgårdar som inte ligger i Finnskogen såsom Sågudden i Arvika, Vitsands hembygdsgård, Kollsbergs hembygdsgård i Fryksände, Dalby hembygdsgård i Ransby - och naturligtvis - Finngården på Skansen i Stockholm.

DALARNA

”Gammal finnkultur”, Sågen, Ivan Hööks privata museum i Sågen. Stor samling av bruksföremål från trakten. Information, visning: tel. 0281-500 75. Stationsmuseum. Information tel. 0281-500 61.

Oxfallet, Laxtjärn: Finnpörte med svenskstuga. Restaurerat av Vansbro kulturnämnd. Avtagsväg åt öster ca 3 km norr om Laxtjärn förbi gården Grönfallet.

Finnmarkens hembygdsgård, Kroktorp: Ca 8 km norr om Laxtjärn avtagsväg åt väster. Pörte, torkria, finnbastu, soldattorp mm. ”Mottifesten” arrangeras söndagen den 19 juli kl 13.30. Öppet onsdagar 17 juni - 29 juli kl 16-18. Spelmanskväll 25 juni.

Information: tel. 0281-510 18, 0281-500 45 eller 0281 - 510 50.

Jan-Erikes kvarn, Flaten, en restaurerad skvaltkvarn. Avtagsväg österut i byn Kroktorp. Vägen är skyltad. Ca 4 km från riksväg 64. Öppet: Dagligen under sommaren. Kvarnkväll torsdagen den 30 juli kl 18. Kvarndagen söndagen 30 augusti. kl. 14. Kvarnen igång.

Grangärde Finnmark: Information: Ludvika Turism, 771 82, Ludvika, tel. 0240-860 50.

Dan Andersson-veckan: Lördagen 25 juli - söndagen 2 aug. Varie-

ning har under ledning av Sten Blom inventerat tjärgravar. Att framställa tjära i så kallade tjärgravar har varit väldigt vanligt i Tiveden förr. I Finnerödja socken har ett sextiotal påträffats och många har markerats med vägvisare. Nära Eriksbacken finns en utgrävd tjärgrav. Den har använts ända till 1930-talet. Ett dike grävdes i en sluttning och kläddes ursprungligen med bark. Efter 1740 klinade man istället diket med lera. Tjärveden lades i diket, graven täcktes med mossa och torv och tändningen skedde i övre änden. Tjären rann efterhand ut via en träränna och samlades upp i ett laggkärl.

Nästa anhalt blev Kavelbron. Finnen Hindrik Andersson kom hit 1597. Kavelbron var sedan komministerboställe under knappt tvåhundra år. Här har en av Nordens största och grövsta lönnar växt. Under en höststorm 1982 föll den lagade och sargade lönnen. Den mäktiga stubben står ännu kvar. Vid Kavelbron finns även det största odlingsrösekomplexet i Örebro län. Från gården har man en underbar utsikt över Skagern, sjön dit vi ofta åkte för att bada när jag var barn. Här tillbringa-de vi ibland hela dagar vid vattnet, där man ofta kunde hitta en egen liten vik att vistas vid. Jag minns också den fina sanden vid Skagern. Två glasburkar med sand av olika grovlek finns sparade i vedboden på landet.

Innan vi återvände till vandrarhemmet igen besökte vi förutom bosättingarna vid Kyrkhävdén och Paradis även ett skogsparti vid Möbäcken. Här påträffas Möbäckenenen, som med sina drygt 15 meter är en av Sveriges högsta enar. Stammen är i brösthöjd 76 cm i omkrets. Trädet bör vara omkring 200 år gammalt.

När vi kom tillbaks till vandrarhemmet tackade vi hembygdsföreningen för en intressant utflykt. På parkeringen stod fullt med bilar. Det var dans på logen och ett par FINNSAM:are sökte sig så småningom dit.

Lördagen den 9 maj

Dagen inleddes med frukost. Sedan åkte vi in till Finnerödja igen. Lena Gribing skulle visa oss hembygdsgården med alla sina byggnader. Dansande par i hembygdsdräkter hade samlats på hembygdsgår-

den. Från hela Mellansverige hade människor kommit för att vara med på Tivedshambo, en motsvarighet till Hälsingehambo men utan tävlingsmomentet. På scenen framför den gamla ladugården satt Sten Blom och visade kråkriskvastar han har gjort. Att tillverka sådana kvastar är en gammal tradition i bygden. Man torkar kråkris med rötterna kvar, sedan binder man ihop riset till en kvast. Kråkriskvasten blir mjukare än björkriskvasten och repar inte stenhällen.

Lena Gribing hade klätt sig i Vadsbo häradsdräkt dagen till ära. Hon visade oss komministerbostaden från Kavelbron, som nyligen har restaurerats. På hembygdsgården finns många andra intressanta hus, bland annat en bagarstuga med en murstock som är 3x3 meter. Gruppen fick också se den midsommarråg som hämtats från Grönlid dagen innan.

En hastig tripp tillbaks till vandrarhemmet för lunch och sedan ut igen med buss den här gången. Bussen gick söderut ned mot Tivedstorp, där vi i ett vägsål norr om Tivedstorp hämtade upp Stig och Regina Gustafsson från Tiveds Hembygdsförening. De skulle följa oss runt i Tiveds socken. Först åkte vi till finnbyn Stora Ykullen, där Asta Nilsson tog emot oss. Tyvärr regnade det när vi promenerade genom byn. När den första finnen kom till Ykullen vet man inte riktigt, men troligen var det före 1640. Av de gamla husen finns enbart något enstaka kvar i Ykullen. Det finns till exempel en tvåhundra år gammal ängslada, Söderbackaladan, som tyvärr snart är helt raserad.

Sedan gick färden vidare mot Trösslingstorp som togs upp i slutet av 1600-talet av Jöns Hindriksson Trössling. Boningshuset har här nyligen renoverats. Annars försvann den ansamling av hus som fanns här under andra världskriget, då man helt enkelt sågade ned dem för att elda med. Färden fortsatte sedan till Tivedstorp, där vi började med att dricka kaffe i kaffestugan. Jag minns en sommardag här i min barndom när åskan gick. Man kunde uppleva hur åskan kom närmare och närmare. Blixten slog ned i kassaapparaten och strömmen gick. Det var kusligt. Nu hade det visserligen regnat men någon åska hördes inte av.

Regina Gustafsson ledde oss efter en gammal stig till Hindrikstorp,

Mattila, Röjdåfors: Friluftsanläggning med uthyrningsstugor och servering ca 4 km norr om Röjdåfors samhälle längs vägen till Bjurberget. Bostadshuset på den ursprungliga finngården har rökstuga och svenskstuga. Uppförd vid mitten av 1800-talet. Information: Mattila Fritid AB, tel. 0560-260 60.

Juhola, Röjdåfors: Stor finngård ca 1 km öster om Mattila. Bostadshuset med rökstuga från mitten av 1700-talet. Privat ägo.

Nikkela, Nyskoga: Hembygdsgård. Bland byggnaderna en rökstuga. Öppet: Dagligen under sommaren. Information: Tel. 056-33 10 0.

Nyskoga kyrka: På kyrkogården ligger Niittaho-Jussi begravd.

Anttila, Nyskoga: Fritidsanläggning. Huvudbyggnad och stugor från 1600-1800-talen, renoverade till modern standard. Högt beläget, vid utsikt. Restaurang. Information: tel. 0560-33 000.

Rikkenberg, Bjurberget: Rökstuga från 1852, restaurerad skogskoja. Försäljning av läsk. Öppet: alla dagar t o m augusti kl. 10-16. Information: Tel. 0564 -310 40 eller 0564-310 93.

Korset i Röjden, Bjurberget, vid gården Mikkola ca 4 km väster om Bjurberget vid vägen mot Falltorp. Det finns ingen förklaring till varför det växer gräs och mossa på marken omkring korset, men inget i själva korset, som avtecknar sig tydligt. Det har funnits i marken så länge någon känner till. Dunkla makter säges var förknippade med det. Norr om Mikkola låg förr gården Vålgunaho bekant för oförklarliga spökerier kring förra sekelskiftet. Promenadväg ca 10 min från landsvägen. Milsvid utsikt. Information och visningar: Röjders Hand-arbeten Röjden. tel. 0564-31070.

Tomta, Skråckarberget, är Södra Finnskoga Hembygdsgård ca 6 km sydväst om Bograngen. Rökstuga. Information: Tel. 0564-301 61.

Södra Finnskoga kyrka togs i bruk 1834. Första prästen var Emanel Branzell, en av de många som utpekats som förebild till Gösta Berling. Utanför kyrken en minnessten över "Finnskogens apostel" C. A. Gottlund.

Järpliden, Södra Finnskoga: Gammal finnby 13 km norr om Bograngen. Carl Jularbo gästade Järpliden vid flera tillfällen. Här träffade han Elin från Kringsberg, som han tillägnade melodin "Drömmen om Elin". Här inspirerades han också till "Livet i Finnskogarna". **Jularbofestival** 31 juli - 2 augusti.

ma på besök eller vill övernatta där. Men var försiktig med eld! Lagg gärna ett bidrag i bössan när du lämnar stugan. Finnskogleden passerar Abborrtjärnsberg. **Slättergille** med liekurs 26 juli.

Purala, SVFF:s stora finngård i Röjdåfors är öppen för besökare dagligen 22 juni - 9 augusti kl 12-18. Upplysningar genom Finn-Kajsa, tel. 0560-250 12.

Torsby Finnkulturcentrum: Forskningscentrum med utställningar kring den skogsfinnska kulturen i Sverige och Norge. Entré 20 kronor/person. Visningar för grupper 30 kr/person inkl. entré. **Basutställning: "Niittaho - den blommande svedjeängen"**. Öppet alla dagar 15 juni - 15 augusti 11-16, resten av året tisdagar - fredagar 12.00-16.00. Adress: Torsby Finnkulturcentrum, Box 23, 685 21 Torsby. tel. 0560/ 123 13. **Finnskogsfestival** 1-9 augusti. För fullständigt program ring Torsby Finnkulturcentrum 0560 - 123 13 eller Torsby turistbyrå 0560 - 105 50.

Kollsberg, Torsby: Hembygdsgård i Torsby för Fryksände socken. Bland byggnaderna en rökstuga från 1820-talet samt en rökbastu. Servering av motti, våfflor, kaffe, läsk mm. Öppet dagligen juni, juli och augusti, i juli 12-20, i juni och augusti 12-17. Information: Tel. 0560- 718 61.

Karmenkynna, Lekvattnet: Lekvattnets hembygdsgård, 17 byggnader från den omgivande finnskogen. Rökstuga med tillbyggd svenskstuga. Servering av motti, våfflor, kaffe, läsk mm. Öppet: 20 juni - 16 augusti alla dagar kl 11-18. Information: Tel. 0560-500 22 eller, när gården är öppen, 0560-501 76.

Kvarntorp, Lekvattnet: Finngård med bostadshus och uthus ca 10 km sydväst om Lekvattnet. Bostadshuset av parstugetyyp med rökstuga från 1774 och svenskstuga. Visningar. Servering av motti, våfflor, kaffe, läsk mm. Öppet: Dagligen 1 juni - 31 augusti kl 11-18. Telefon när gården är öppen, 0560-500 73.

Ritamäki, Lekvattnet: Gård med rökstuga och uthus ca 7 km sydväst från Lekvattnet, därefter ca 3 km skogsbilväg till sjön Lomsen och sedan promenad ett par kilometer: Nuvarande byggnader från 1840-talet, men gården som sådan är äldre.

Röjdåfors kvarn är en restaurerad kvarn, som tidigare drevs med ett fortfarande bevarat vattenhjul. All mekanisk utrustning är bevarad. Invid kvarnen finns en sädestork. Öppet: Dagligen på sommaren.

den första bosättningen vid Tivedstorp. En av Hindrik Andersson i Kavelbrons söner, Hindrik Hindriksson, tog upp Hindrikstorp möjligen på 1630-talet. Gården heter idag Korplampsängen eller bara Korpens efter tjärnen Korplamp. Det här är med sina åldriga timmerhus en pärla i Tiveden. Vi traskade en bit till och kom till nästa gård som också hette Hindrikstorp förr. Namnet Hindrikstorp är numera överfört på en av gårdarna i själva byn Tivedstorp.

Vandringen gick åter mot Tivedstorp, där bussen väntade på att köra oss tillbaka till Finnerödja Vandrarhem. Stig och Regina avtackades för guidningen och släpptes av längs vägen. Ulla Linnefjord från Laxå kommun deltog i rundturen och hon presenterade kommunen kortfattat under middagen, som Laxå kommun bjöd på. Nerikes Allehandas lokalredaktör i Laxå, Gabriel Stenström, dök upp för att göra ett reportage om konferensen.

Klockan drog sig mot halv åtta och återigen vändes kosan in mot Finnerödja samhälle. I församlingshemmet berättade Ann-Marie Hellström, skribent från Hallsberg, skrönor och sägner från Tiveden. Hon har en fängslande berättarröst och åhörarna lyssnade andäktigt till bland annat historien om Constantia Eriksdotter Wasa, "Drottningen av Tiveden", Erik XIV:s "oäkta" dotter som ligger begravd i Udenäs kyrka. Går man upp i kyrktornet kan man i en liten vit ask på rosa bomull se en duvblå månstenspärla från Constantias halsband.

Finnerödja Hembygdsförening bjöd sedan på blåbärsgröt, en gammal traditionell rätt i skogsbygd. Den lagas av vatten, blåbär, rågmjöl och eventuellt lite socker. Det smakade väldigt gott, så jag tog en extra portion. Lena Gribing tog sedan upp en diskussion om bosättningsarnas ålder i Tiveden och om vilka gårdar som säkert är finska. Efter som invandringen till Tiveden börjar redan i slutet av 1500-talet är det väldigt svårt att hitta uppgifter om nedsättningarna. Lena ville gärna ha hjälp av oss att säkerställa till exempel vilka bosättningar som är finska.

Sällskapet återvände sedan till vandrarhemmet på nytt, där det för en del av oss följde några timmars gemytlig samvaro med någon öl och

lite chips innan det blev dags att krypa till sängs.

Söndagen den 10 maj

Frukost och sedan föreläsning om Tivedsupproret 1653. Det blev jag som fick redovisa det ämnet, eftersom den tilltänkta föredragshållaren inte kunde komma. Fyra finska bröder försökte tillsammans med en femte finne göra uppror mot att bergsbruket började gynnas starkt av statsmakten på bekostnad av svedjebruket. Upproret misslyckades kapitalt eftersom de svenska torparna och bönderna inte ställde upp. Svedjebruket var ju huvudsakligen en finsk jordbruksform.

Det blev sedan dags för förmiddagskaffe ute i trädgården. Solen sken och det var en härlig dag. Lars-Olof Herou pratade efter kaffet om den finska utvandringen till Delaware eller Nya Sverige som det också kallades. Nya Sverige var en svensk handelskoloni mellan 1638-1655. Den största andelen finnar avseglade 1655 med skeppet Mercurius. När de kom fram till Delawarefloden hade kolonin övergått till holländarna. Den finska timmerbyggnadstekniken har starkt påverkat de amerikanska nybyggarna och spritts över kontinenten. Lars-Olof passade på att överlämna en CD-rom skiva med svedjefinsk bibliografi och lite annat material till Finnerödja Hembygdsförening.

Lunchen intogs ute i det vackra vädret och sedan följde FINNSAM-konferensens vårmöte. Som tack för det djupa engagemang som Finnerödja Hembygdsförening har visat vid den här sammankomsten invaldes Tiveden som ett särskilt område i FINNSAM:s ledningsgrupp. Finnerödja Hembygdsförening avtackades av FINNSAM för en mycket lyckad konferens med ett par blomstercheckar. Konferensen avslutades och vi vände samtliga mycket nöjda hemåt för att samla intrycken av denna helg. Jag fick skjuts av Birger Nesholen till Karlskoga, där jag klev på bussen mot Örebro. För mig dröjer det nog inte så länge innan jag återvänder till Laxå och Finnerödja igen. Laxå är min hembygd och jag har flera viktiga anledningar att åka dit inom en mycket snar framtid.

apostel” C A Gottlund pekade ut denne odden till kirketomt 1821.

Åpen: Henvendelse till Kafé Finnskog.

Kafé Finnskog, vakkert beliggande ved Vermundsjøen. Servering av hjemmelaget mat og finske matretter. Salg av brukskunst.

Åpent: Daglig 11-19. Tlf: 629 57 88.

Åsnes Finnskog Historielag: Faldaasen skolemuseum. Skiltet fra bensinstasjonen på Falbukilen.

06 juni Faldaasen-marsjen kl. 15.00.

27 juni Tjæremila tennes i Rønnesætra kl. 05.00.

12 juli kl 12 - 18 . Åpen dag, Faldaasen skolemuseum.

26 juli kl.12 - 18. Åpen dag, Faldaasen skolemuseum.

09 aug kl. 11.00 Gudstjeneste, Faldaasen skolemuseum.

Sønsterud. Sønsteruddagene 13 og 14 juni Hembygdsdager.

Tlf: 62 95 47 50.

13 juni kl. 13-18

14 juni kl 12-17 og kl. 11 Gudstjeneste.

NORGE-SVERIGE

Finnskogleden är en 24 mil lång vandringsled från Morokulien i Eda til Søre Osen i Trysil. Finnskogleden følger gränsen ibland på den norska sidan och ibland på den svenska. Både på den norska och den värmländska sidan finns goda möjligheter till övernattnig i stugor, på campingplatser och i skogskojor. Information: Kulturkontoret Kongsvinger, tlf: 62 82 02 40, turistbyråer i Värmland samt Stiftelsen Finnskogen, tel. 0560-250 90. **Öppningsvandring** lördagen den 27 juni etappen Medskogen - Nolbyholen. Start i Medskogen kl 10.00 alt. Järpliden kl 12. Från kl 14 servering, musik mm. i Nolbyholen. Arrangör: Södra Finnskoga hembygdsförening.

VÄRMLAND

Abborrtjärnsberg

SVFF:s fnntorp med rökstuga är alltid öppen för den som vill kom-

Utflyktsmål på Finnskogen i Norge, Värmland, Dalarna och Västmanland sommaren 1998

NORGE

Grue Finnskog:

Austmarka Historielag arrangerer gammeldags marken ved Bygdetunet 15 august.

Finnetunet, Svullrya er Finnskogens eget museum.

Informasjon: Adr. N-2256 Grue Finnskog. Tlf: 62 94 56 90.

Finnskogdagene arrangeres 10-12 juli i Svullrya. Disse dagene er Grue Finnskog "egen republik"! For sjette år på rad setter Det Primitive Teater - Finnskogens eget teater - opp "Spillet om innvandrerne", manus og regi av Merete Wiger lørdag 11 juli kl 18.00 på Finnetunet. Dette spillet har høstet mange lovord. Snart vil det også foreligge som bok. Boken vil bli presentert under Finnskogdagene.

Finnskogen Turistinformasjon Tlf. 62 94 55 22.

Gruetunet Museum, Kirkenær har ansvaret for å dokumentere finnekulturen i Sør-Norge. Gruedagene 1-2 august.

Opplysninger: Gruetunet Museum, N-2260 Kirkenær.

Tlf: 62 94 73 15 eller 62 94 80 01.

Mullikkala Mat og Miljø ved Vålberget med utsikt over sjøn Røgden. Serverig i nybygg utformet som røykstue. Hjemmelaget mat i koselige omgivelser. Finnekost. Tlf: 62 94 53 50.

Åsnes Finnskog:

Furuberget, Åsnes, finnegård på Åsnes Finnskog, restaurert med hensyn til kulturlandskap og bygninger. Drives av Åsnes kommune. Faglig og praktisk ledelse for restaureringene er tillagt Gruetunet Museum. Finnskogleden går over gardstunet. Åpent under Furubergsvikua 5-12 juli dagligen kl 11-18. Opplysninger: Kulturkontoret, Flisa. Tlf: 62 95 17 33.

Åsnes Finnskog Kirke. Langkirke av tømmer, oppført i 1861 på en odde i Vermundsjøen. Kan sees fra nesten hele sognet. "Finnskogens

FINNSAM:s höstkonferens i Nyskoga 25-27 september 1998

Höstens FINNSAM-konferens går av stapeln i nordvästra Värmland, där vi hälsas välkomna av Allan och Birgitta Lewin på Nyskogagården. Många FINNSAM:are har redan varit här på finnskogskurs. Ett tema på konferensen kommer även att handla om utbildning. Bland övriga teman märks musik/dans, rökbastusamt rundtur i södra Finnskoga, där de skogsfinska utflyktsmålen ligger tätt.

Ett utförligare program kommer i nästa FINNSAM-utskick i augusti. Värmlandsrepresentanterna Arne Vannevik och Inga-Greta Lindblom kommer att ansvara för konferensen tillsammans med lokala krafter.

*Nyskogagården tel 0560-33027
Kurs- och lägergård i värmländsk finnbygd*

Hantverksdag i Fågelsjö Lördag 18 juli 1998

Under hantverksdagen visas bland annat
Järnframställning av sjö/myrmalm

Även sommarkurser, tel/fax 0657-300 30

Mitthögskolans sommarseminarier

Svedjefinnarnas språk

Tid: Fredag 31/7 - Söndag 2/8
Plats: Vildmarkshotellet i Svartnäs
Kostnad: Logi 200:-. Medtag sänglinne och kudde. Självhus-
håll. Kurskostn: 200-400:-, beroende på antalet deltagare
Lärare: Milla Kujala

För den som önskar kan sista seminariedagen avslutas med en föreläsning på Finnskogsteatern Loses, "Svedjerök".

Geografisk exkursion till Estland

Tid: Söndag 23/8 - Lördag 29/8 1998

Kostn: **Prel. 1 570:- inkl resa ToR** med Estline från Stockholm
Inkvarering i C4-hytt (4 pers). För 2 pers till-
kommer cirka 150:-/person. A- eller B-hyttter finns om så
önskas.

I priset ingår busstransport i Estland och övernattnig
på Birgittaklostret, centralt i Tallinn. Priset gäller 4-
bäddrum. För enkel/tvåbäddrum bli priset högre.

Program: Besök i svenskbygderna i Estland, beskrivning av lan-
dets migrationshistoria, inkl invandringen från Fin-
land. Vi besöker byar, herrgårdar, muséer och ett
kloster. Besök på Friluftsmuséet utanför Tallinn med
textilsamlingar och byggnader, bl a bastur. Besök i svenska
kyrkan i Tallinn med Ivan och Tea Boman som värdpar. Det
blir även tid för egna strövtåg. Ett seminarium kommer att
anordnas i församlingshemmet och kanske även en
konstutställning med Kerstin Svensson

Anmälan sker till:

Margareta Wolf, Mitthögskolan, 87188 Härnösand

Tel: 0611-86087, fax: 0611-86170

E-mail: Margareta.Wolf@tur.mh.se

Den svedjefinska bibliografin

Du kan nu beställa litteraturförteckningar på det Du är intresserad av. Vill du veta vad som finns skrivet om finnbyarna i din hemsocken, trolldom, svedjebruk, ortnamn, byggnadsskick? Allt är sökbart i min databas över litteratur om den svedjefinska kulturen. Jag kan skraddarsy litteraturlistor enligt Ditt önskemål. Databasen omfattar ca 8.400 poster om den svedjefinska kulturen i såväl Sverige som Norge.

Hör av dig för mer information och priser till: **Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, 771 53 LUDVIKA. Tel 0690-169 60 (bostad)**

Lars-Olof Herous svedjefinska bibliografi är även utgiven på CD-ROM i samproduktion med Mitthögskolan och FINNSAM.

Du som har viss datorvana samt dator med CD-station kan köpa en egen CD.

Beställning Mitthögskolan, TUR, Margareta Wolf, 871 88
HÄRNÖSAND, Tel: 0611-860 87 Fax 0611-
861 70
Kostnad 100:- inkl porto

Velkommen til FINNSKOGDAGENE 10-12 juli Republikken Finnskogen

Ur programmet:

11 juli: Det Primitive Teater - Finnskogens eget teater
Kl 18.00 Spillet om innvandrerne
Manus og regi: Merete Wiger
Finnetunet, Svullrya, Grue Finnskog

Minnesanteckningar från Finnsams vårkonferens i Tiveden 1998

Plats: Finnerödja vandrarhem i Sandbäcken

Datum: Söndag 10 maj 1998

1. Mötets öppnande

Mötet öppnades av Maud Wedin, sammankallande i ledningsgruppen

2. Mötesordförande

Till mötesordförande utsågs Valter Berg.

3. Mötessekreterare

Till mötessekreterare valdes Inga-Greta Lindblom

4. Justerare

Till justerare utsågs Lena Gribing och Edith Juhlin

5. Verksamhetsberättelse

Ingen egentlig verksamhetsberättelse har sammanställts utan de ordinarie utskickerna får gälla som verksamhetsberättelse.

6. Ekonomi

Den ekonomiska rapporten har bifogats i det sista utskicket och denna godkändes.

7. Revisionsberättelse

Revisionsberättelsen upplästes och godkändes.

8. Ansvarsfrihet

Ledningsgruppen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året.

9. Medlemsavgift

Medlemsavgiften fastställdes till 110 kr/2 år och perioden för denna höjda avgift blir 1999-2000.

10. Val av ledningsgrupp

Den norska representationen i FINNSAMs ledningsgrupp förändras så att en representant respektive ersättare utses för att representera de aktiva historielagen i Hedmark, Åsnes/Tørberget. Som ordinarie föreslogs Rolf Rønning och ersättare Erling Baek. Milla Kujala och Lenart Alfredsson har av sagt sig omval och valberedningen föreslog Siv

Tillsjö som ersättare Gävle/Dala och Ingemar Gustafsson som ersättare Orsa Finnmark. Arne Vannevik går in som ordinarie för Värmland. Dessutom togs frågan upp om Tiveden skall vara representerad i ledningsgruppen. Mötet beslutade att utse Lena Gribing och ersättare Ingrid Gustavsson till representanter för Tiveden.

Ledningsgruppen får följande sammansättning

Mellannorrland	Maud Wedin, Falun	omval
	sammankallande t.o.m.-99	
Gävle-Dala	Maths Östberg, Alfta	omval
Dalarna/Orsa	Berit Olsson, Molkom	omval
Bergslagen	K-G Johansson, Grythyttan	omval
Värmland	Arne Vannevik, Torsby	nyval
Grue	Birger Nesholen Kirkenaer	omval
Åsnes/Tørberget	Rolf Rønning, Heradsbygd	omval
Tiveden	Lena Gribing, Finnerödja	nyval
Kassör	Tor Eriksson, Örebro	vald 1997-98

Personliga ersättare

Mellannorrland	Gränt Wallin, Nyland	omval
Gävle-Dala	Siv Tillsjö, Enviken	nyval
Orsa Finnmark	Ingemar Gustafsson, Orsa	nyval
Bergslagen	Christer Nilsson, Karlstad	omval
Värmland	Inga-Greta Lindblom, Vitsand	omval
Grue	Per-Martin Tvengsberg, Hamar	omval
Åsnes/Tørberget	Erling Baek	nyval
Tiveden	Ingrid Gustavsson, Finnerödja	nyval

11. Firmatecknare

Till firmatecknare utsågs: för svenska delen kassör och sammankallande var för sig och för norska delen kassör och Birger Nesholen var för sig

12. Revisorer

Valter Berg har av sagt sig uppdraget som revisor.

Till revisorer valdes Åke Granberg, Grythyttan och Idar Steinbakken,

Finnskogsmuseet åter öppnat

Täcker alla Skandinaviens finnbygder

Bygdegården i Skräddrabo

söder om Alfta/Edsbyn, längs väg 294

Juni och augusti Öppet alla helger kl 12-16
Juli Öppet alla dagar kl 12-16

Övrig tid Enl överenskommelse, tel 0271-101 68

Hjärtligt välkomna
Maths Östberg

Det händer i Östra Finnbygden, Torps socken, Medelpad

Sommarprogram

Midsommarfirande: 19 juni
Kaski-afton vid Kåtalamp: 24 juni
Pörtekvällar: 1, 8, 15, 22 juli
Jubileumsfirande: 12 juli
Mottikväll vid Kåtalamp: 29 juli

Finnbygdsboa öppen hela sommaren

Maria: 0691-800 17

Maja: 0691-800 52

Mottiland 400 år 1998

Mottiland (norra Hälsingland och södra Medelpad) firar
400-års-jubiléet av den svedjefinska invandringen

4-12 juli 1998 pågår jubileumsveckan

med aktiviteter runt om i finnbyarna

Finnskogspass 20:- på turistbyråer & i finnbyarna

Tel: 0652-410 41, 0691-800 10, 610 75, 610 95 (fax)

Preliminärt program

- 4 juli Invigning av jubileumsveckan på Kölsjön, Hassela. Start 12.00 med tal av landshövding Lars-Erik Eriksson
- 5 juli I Sigrid och Peders spår på Kölsjön. Besök vid välbevarad rökugn.
- 6 juli Guidad busstur runt i Mottiland
- 7 juli Kl 11. 00 En svunnen tid återskapas på Trossnarven, Bjuråker
Kl 13.00 Trossnarvsspelet, finnbygdsteater i 4 akter
- 8 juli Finnbygdsgdag på Naggen, Torp med utställningar och grillfest
- 9 juli Finnbyavandringar. Följ de upprädda gamla stigarna
- 10 juli Finnbygdsgdag, Stöde Kl 10: Gamla boplatser på Tjärnsjön, släktforskarträff (anbytdag) på Ulvsjön. Kl 15: Bygdehistorier, fotoställning, film & byavandring i Mickel Finnes spår på Gransjön
- 11 juli Vrångtjärn, Hassela; finnbygdsgdag med gammeldags mat, Hultkläppen och Strömmings-Erik som tema. Kl 11: Samling vid Hassela kyrkoruin. Kl 13: Guidad vandring i Vrångtjärn, hantverk, mat, föredrag & avtäckning av minnestavla över Hultkläppen
- 12 juli Avslutning av jubileumsveckan i Östra Finnbygden, Torp. Kl 11: Församlingsmöte med sång & musik. Kl 13: F.d lanthandeln Thunströms med samlingar & fotoutställning, skolträff och kaffe. Kl 15: Finnbygdsföreläsning. Kl 15.30: Motti vid pörtet, traktens spelmän deltar. Kl 18.00 Underhållning vid pörtet. Avslutningstal av länsrådet i Västernorrland

Gjesåsen

13. Valberedning

Eftersom de som ingår i valberedningen inte har avsagt sig, föreslogs omval.

I valkommittén ingår: Bo Hansson, Turid Myrvold och Åke Granberg

14. Höstkonferens 1998

Nästa konferens äger rum i hjärtat av Värmlands finnskogar, närmare bestämt i Nyskoga 4.5 mil norr om Torsby. Inga-Greta Lindblom och Arne Vannevik redogjorde för denna.

Fredagen kan t ex ägnas åt materialet på Torsby Finnkulturcentrum och på kvällen rökbastu och övernattnig i Nyskoga. Lördagen ägnas åt Södra Finnskoga och på kvällen lite lättare lärdomar i form av musik och dans (kanske en lektion i Finnskogspolskor). Dagen avslutas med rökbastu om så önskas. Konferensdelen på söndag går i utbildningens tecken. Kurserna i Finnskogskunskap sammanfattas och utvärderas, högskolekurserna på Mitthögskolan och högskolan i Karlstad utvärderas och sammanfattas också. Planer för vidare utbildning i Finnskogskunskap diskuteras. På eftermiddagen som vanligt FINNSAM-förhandlingar. Detta i grova drag och med reservation för förändringar.

15. Internet

Christer Nilsson informerade om FINNSAMs hemsida. Webbadress är sökt via genealogiska föreningen och till hösten bör arbetet vara klart. Man kan redan nu teckna sig för postlistan. Christer saknar fortfarande information från några berörda som lovat att bidra med material.

16. Europarådets konvention för skydd av etniska minoriteter

Frågan diskuterades huruvida FINNSAM skall lämna ett remissvar för att betona den svedjefinska kulturen. Det rådde delade meningar om detta men det resulterade i ett förslag om att ledningsgruppen sammanställer en redovisning av den skogsfinska kulturen, betonar behovet av stöd för bevarandet av de rester som finns och samtidigt begär stöd till detta. En sådan sammanställning lämnas som remissvar. En sammanfattning av denna fråga lämnas som bilaga.

17. Rapporter

Inga-Greta Lindblom: Två nya böcker anmäldes, dels Anders Matts-

sons bok om Fryksände storsocken som innefattar även finnskogssocknarna Östmark, Vitsand och Lekvattnet, den utkommer i höst och dels tredje delen av Almqvist: Fryksdals härads dombok 1726-40 (1745) som är färdigskriven. Båda böckerna kan förhandsbeställas via Torsby Finnkulturcentrum.

Ett släktforskarseminarium anordnas i Torsby med anledning av besök från finska släktforskare 23 maj.

Maud Wedin: Mitthögskolan kommer att anordna en finsk språkkurs med svedjefinsk inriktning (ej högskolepoäng). En studieresa till Estland anordnas omkring 22-28 aug 1998.

Per-Martin Tvensberg: Logon är under arbete men ännu inte klar. *Tor Eriksson* kommer att göra en vidareutveckling av byggnadsinventering i Örebro län, rökstugor, rior, bastur och kölnor efterlyses. Önskar hjälp av hembygdsföreningar i länet.

Arne Vannevik: Solør-Värmland finnkulturförening firar i år 40-årsjubileum. Finnkultur kommer med två jubileumsnummer ett svenskt och ett norskt. Gamla serien Finnbygden 1924-1929 har tryckts upp i faksimilupplaga och kommer att släppas i sommar.

18. Vårkonferensen 1999

Nästa vårkonferens kommer att äga rum i Ljusnarsberg, Bergslagen. K-G Johansson är huvudansvarig för konferensen med hjälp av lokala föreningar.

19. Övriga frågor

Önskemål om en vinterkonferens föreligger. Förslag om att anordna en arkivkonferens i Helsingfors, detta tas upp på nästa FINNSAM-konferens.

20. Avslutning

Mötesordf. Valter Berg förklarade mötet avslutat. Tor Eriksson tackade Finnerödja hembygdsförening för värdskapet.

Finnerödja dag som ovan

Inga-Greta Lindblom / TFC

TORSBY FINNKULTURCENTRUM

Finnskogsfestivalen 31 juli - 9 augusti

OBSERVERA att flera av programpunkterna under festivalveckan är arrangerade av lokala föreningar och får hjälp med marknadsföringen via Festivalen.

- 31/7-2/8 **Jularbofestival** i Järpliden. Arr. Södra Finnskoga bygdekooperativ, se särskilt program
- 1-2/8 **Hembygdsdagar på Kollsbergs hembygdsgård**, med bland annat uppeldad och bebodd rökstuga. Arr. Fryksände hembygdsförening, se särskilt program
- 1/8 **Guidad vandring i Rikkenberg** med Lasse Jacobson, start vid rökstugan. Arr. Lasse Jacobson
- 1-2/8 **Sysslebäcks marknad**, se särskilt program
- 2/8 Vernissage: **Konstutställning** med motiv från Klarälvdalen av **Henrik J:son Bjurbo**. Arr. TFC
Utställningen kommer troligen att finnas kvar hela månaden.
- 4/8 **Yngve Moen fotograf** visar bilder och berättar. Arr. SVFF
- 5/8 Föredrag prel. med **Maj-Britt Nergård författare**. Arr. NVSF
- 6/8 **Nordisk afton på Heidruns kafé** i Fensbol med finska gäster från Kyrkslätt. Arr. Föreningen Norden
- 7/8 **"Finnskogens folk" film** på Stjärnan. Arr. TFC
- 7-8/8 Fredag: Start för **konsttävling**, skapande hela dagen. Lördag: Utställning av tävlingsbidragen och juryn utser vinnarna
- 8/8 **Guidad vandring i Rikkenberg** med Lasse Jacobson, start vid rökstugan. Arr. Lasse Jacobson
- 8/8 **Scensommarrock** i Herrgårdsparken med barn- och familjepicknick Kl 15 **Barnfest** med Marco Rios för hela familjen. Arr. TFC
Kl 16 Olika **musikgrupper** fram till kl 20. Arr. Ge&Hör
Ev **bio på Stjärnan**
Rockfest på Björnidet
- 8/8 **Finnkulturdag** i Gräsmark, i Timbonäs med omgivningar. Arr. Timbonäs-Långenäs byalag

Välkommen!

Torsby Finnkulturcentrum